

ДЕВЕТА СКУПШТИНА СВЕТСКОГ САВЕТА ЦРКАВА – ПОРТО АЛЕГРЕ 2006

Радивоје Симић*
Институти
за православно богословље
Универзитета
„Лудвиг Максимилијан“
Минхен, СР Немачка

Апстракт: Девета скупштина Светског савета цркава, одржана 2006. године у бразилском граду Порто Алегре била је важна у многим аспектима. Након неколико година, обележених не баш занимљивим екуменским делатностима, генералне скупштине Светског савета цркава, постале су уједно оно на шта је неколико деценија раније уједнозирао Георгије Флоровски: Форуми. Велики допринос превазилажењу проблема дали су православни у кооперацији са осталим хришћанским заједницама, што је отворило нове перспективе у екуменском покрету на самом почетку XXI века. У раду ће бити приказан рад девете скупштине Светског савета цркава, са посебним освртом на ангажман православних у периоду непосредно пре и за време одржавања скупа.

Кључне речи: Светски савет цркава, Порто Алегре, екуменски покрет.

1. Увод

Почев од прве, оснивачке скупштине Светског савета цркава¹ 1948. године у Амстердаму, до данас, одржано је десет скупштина ССЦ-а (последња у Бусану у Јужној Кореји 2013. године). На овим скупштинама су учествовали многобројни представници готово свих хришћанских цркава из целог света, а на њима су донете бројне одлуке и документа, које се тичу дијалога, хришћанског јединства, харитативног и социјалног анга-

* simicradivoje@gmail.com.

¹ У даљем тексту: ССЦ.

жмана црква, учења итд. ССЦ са седиштем у Женеви је највећа екуменска организација на свету у чији састав улази 350 хришћанских цркава из око 120 земаља са преко 500 милиона хришћана (oikoumene.org).²

Прва скупштина ССЦ у XXI веку одржана је у бразилском граду Порто Алегреу од 14. до 23. фебруара 2006. године и уједно то је била прва скупштина одржана на јужноамеричком континенту. Латиноамерички контекст имао је велики утицај на ток и одлуке скупштине, што се јасно може уочити из извештаја, јер је велика пажња била усмерена на социјална и економска питања са којима се житељи Латинске Америке сусрећу деценијама у назад. Осим тога, расправљало се и о другим друштвеним проблемима са којима се сусрећу како људи на овом континенту, тако и други широм света, као и о изазовима са којима се Црква суочава покушавајући да одговори на савремене проблеме. Са друге стране расправљало се и о низу теолошких питања међу којима су најзначајнија еклесиолошка и питања могућег црквеног јединства.

Скуп у Порто Алегреу био је, до тада, један од најбројнијих скупова ССЦ-а који је окупио више од 4000 учесника (WCC2006.info). Осим из цркава чланица, скупу су, у својству посматрача, присуствовали заступници цркава које нису чланице, као и представници екуменских организација и других удружења, који не припадају некој одређеној цркви, из читавог света (Биговић 2010: 107–108). Тема ове скупштине била је инспирисана молитвеним карактером, а гласила је: *Боже, својом благодатју преобрази свети* (Rivera-Pagán 2007).³

Многи детаљи који су претходили скупштини ССЦ-а у Порто Алегреу учинили су да овај скуп буде један од најзначајнијих до тада, а поготово да то буде из перспективе Православне Цркве. Једна нова ера и нови импулс у екуменском дијалогу започиње управо овде. Деведесете године прошлог века су познате као године велике кризе у ССЦ-у. У таквом стању нарочито је православна страна била незадовољна дотадашњим ангажманом. Односи између цркава су захладнели, поједине православне цркве су иступиле из организације, а и међу осталим православним црквама је владала велика доза незадовољства и жеља да се ССЦ напусти.

Овај проблем, који је у литератури познат још и као период *екуменске зиме*, представља заправо највеће искушење пред којим се нашао ССЦ, а самим тим и читав православни свет, чије су цркве чланице ове институције. Заједничким радом и напорима, након низа састанака и преговора, у којима су изношене примедбе и критике на рачун дотадашњег рада

² Осим цркава чланица, у ССЦ су присутни и посматрачи оних конфесија које нису чланови. Нпр. Римокатоличка Црква није члан, али увек има своје заступнике који прате рад.

³ У овом делу се налази званични извештај са Девете скупштине ССЦ.

ССЦ-а, а од стране православних, нашло се решење да се криза превазиђе, а истовремено да се отворе нове перспективе на екуменском плану.

2. Од Харареа ка Порто Алегреу

Турбулентни догађаји на подручју Источне и Југоисточне Европе крајем прошлог века и политичка криза у државама са доминантним православним становништвом, оставили су траг како у оним институцијама које се баве међурелигијским дијалогом, тако и у самом ССЦ-у. Након неколико деценија стагнације у екуменском покрету, 90-их година прошлог века долази до кулминације проблема. Почетак неслагања започео је још 1991. године на Седмој скупштини ССЦ-а, одржаној од 7. до 20. фебруара у Канбери (Hellqvist 2011: 59–60). Православни делегати су још на том скупу у „Размишљањима православних учесника“ између осталог поставили питање: „није ли дошло време за православне цркве и остале цркве чланице да преиспитају своје односе са ССЦ-ом?“ (Биговић 2010: 84).⁴

Услед свих ових догађаја, рађа се криза која је умало нарушила читав концепт ССЦ-а. Православна страна је на посебан начин изражавала своје негодовање, а оно је најдубљу кризу доживело непосредно пред Осму скупштину одржану у Харареу од 3. до 14. децембра 1998. године (Wilkens 1999: 43). Том приликом су ССЦ напустиле две Православне Цркве: Грузијска 1997. и Бугарска 1998. године (Ernesti 2009: 100). И међу осталим православнима је владао овај осећај и било је питање момента када ће и они кренути тим путем. Руска Православна Црква је такође била близу иступања из ССЦ-а, те је у фебруару 1997. године то била „готово завршена ствар“ (Wilkens 1999: 43). На срећу Синод Руске Цркве се није одлучио на овај корак, тако није дошло до већих последица на релацији православни – ССЦ.

Како се повећавао број оних који су унутар Православне Цркве били заговорници антиекуменских ставова, чиме су се проблеми на том пољу све више гомилали, организован је један међуправославни сусрет у Солуну у периоду од 29. априла до 2. маја 1998. године. (Биговић 2010: 99). Овај скуп сазван је на иницијативу Руске и Српске Православне Цркве. Учесници скупа су на крају објавили документ под насловом: *Оцена нових чиње-*

⁴ У овом документу који је православна делегација објавила као званични извештај са Седме скупштине ССЦ-а, изражено је неколико примедби на рачун рада и функционисања ССЦ-а. Ипак, православни делегати, нису претили иступањем, већ су на неколико места нагласили да изражавају велико признање ССЦ-у за развој дијалога, али да овим путем морају да укажу на проблеме.

ница у односима између православних и екуменској покрети (Биговић 2010: 100–103). У документу је јасно истакнуто да (православни) немају право да се одричу мисије у ССЦ-у, коју им је поверио Господ Исус Христос, а која је потврђена кроз свеправославне сусрете и консултације (Биговић 2010: 101). Делегати Православних Цркава осуђују све оне групације које уносе пометњу, погрешно тумачећи тему екуменизма, тиме стварајући опасност од раскола: „Делегати су једногласно осудили оне групе расколника, као и одређене екстремистичке групе унутар помесних Православних Цркава, које користе тему екуменизма за критику црквеног руководства и нарушавање његовог ауторитета, самим тим покушавајући да изазову несугласице и раскол у Цркви. Као подршку за своју неправедну критику, они користе лажне материјале и дезинформације“ (Биговић 2010: 100). На крају је упућен позив свим Православним Црквама да пошаљу своје делегате на осму скупштину ССЦ-а у Хараре. (Биговић 2010: 102).

Након овог скупа, делегати православних и оријенталних (дохалкидонских) цркава, одржали су од 7. до 13. маја 1998. године у Дамаску један заједнички припремни скуп пред осму скупштину у Харареу. Тема скупа је гласила: *Враћите се Богу – Будите радосни у нади*. У документу је, између осталог, изражено жаљење због кризе која је настала, а уједно је упућен позив свим источним црквама да пошаљу своје делегате за учешће на осмој скупштини ССЦ-а у Харареу и да се заједничким снагама покуша решити проблем (Basdekis 2006: 693–710).

2.1. Посебна Комисија за сарадњу са православнима

Да би се ова криза превазишла и зауставило продубљивање раздора, морала је да реагује и институција ССЦ-а. Већ на скупу у Харареу 1998. године, формирана је посебна Комисија за сарадњу са православнима, која је требало да истражи и анализира све захтеве (World Council of Churches 2005: 19). У позадини овог проблема, крило се незадовољство православних, које је годинама пре саме ескалације тињало, а да се перспектива њеног решења није назирала. Укратко, примедбе су се тичале рукополагања жена у протестантским црквама које су чланице ССЦ-а, либералног држања западних цркава у питањима која се тичу хомосексуализма, употреба инклузивног језика у преводима Библије, у теологији и Литургији,⁵ превелико инсистирање протестантских цркава на социјалним и политичким питањима, а мали ангажман у теолошким расправама која се тичу јединства у вери и учењу, пријем великог броја малих

⁵ Ово се односило на употребу појма *жена* у библијским и литургијским текстовима, где се досадашња употреба појмова *браћо* и *брајски*, требала заменити или допунити и одговарајућим терминима женског рода. На овоме су нарочито инсистирале протестантске црквене заједнице.

протестантских цркава у чланство ССЦ-а, чиме православни постају апсолутна мањина и на крају доношење одлука кроз парламентарни начин гласања, где оне важе за све чланице ССЦ-а, самим тим и за православне, иако се они не слажу са појединим ставовима (Wilkens 1999: 44).⁶

Комисија за сарадњу са православнима је састављена од 60 чланова, половину су чинили представници аутокефалних православних и оријенталних (дохалкидонских) цркава, а другу половину представници састављени од цркава чланица ССЦ-а (World Council of Churches 2005: 32). Комисија је почела са радом у децембру 1999. године и у периоду до 2002. године, колико је рад и трајао, ова Комисија се састала четири пута (Heller – Rudolph 2004: 11).⁷

На крају је усвојен завршни извештај у ком су истакнуте све примедбе и захтеви православних за рад у ССЦ-у (Heller – Rudolph 2004: 9–67). Посебно је наглашено да 50 година заједничког живота и рада не сме бити изгубљено и да су у последњих неколико година цркве то научиле, да се може рећи да се сада налазе на заједничком путу хришћанског јединства, који је једини циљ (Heller – Rudolph 2004: 12).

Документ се састоји из три дела. У првом делу је описан контекст у ком је овај извештај састављен и циљ Комисије да се направи једна заједничка визија за будући рад ССЦ (Heller – Rudolph 2004: 8). Други део је подељен на пет тематских целина о којима се водила дискусија, а то су: еклисиологија, социјална и етичка питања, богослужења и заједничке молитве, правилник (рада ССЦ) и чланство (Heller – Rudolph 2004: 8). Последњи трећи део садржи одређен број мера, које предлаже Комисија, а које треба да буду усвојене од стране ССЦ (Heller – Rudolph 2004: 8). Да би питања била јаснија и боље обрађена од стране скупштине ССЦ, документ садржи и четири додатка са конкретним упутствима. У првом додатку предвиђено је у ком оквиру православни могу учествовати у заједничким молитвама на скуповима ССЦ.⁸ Други део садржи основне информације

⁶ Ова последња примедба се односи на систем гласања. Због великог броја цркава чланица насталих из протестантизма, православни лако бивају надгласани. Даље, проблем је стварала чињеница да неке одлуке које Православна Црква никако не може да прихвати, сада важе и за њу као члана ССЦ-а, јер је гласањем донета таква одлука.

⁷ Прва пленарна седница Комисије за сарадњу са православнима одржана је у децембру 1999. у Моргесу у Швајцарској. Друго заседање било је октобра 2000. године у Каиру (Египат), под покровитељством Коптске Цркве. У новембру 2001. одржан је трећи састанак у граду Берекфурдо у Мађарској и последњи четврти скуп био је у мају 2002. године у Хелсинкију, на ком су први пут учествовали представници Јерусалимске Патријаршије. Посматрачи из Грузијске Православне Цркве, која је иступила и дведесетих из ССЦ, били су присутни на прва два скупа.

⁸ Овде је јасно одређено и дефинисано шта су богослужења, а шта заједничке молитве при екуменским скуповима. Наглашено је да православни делегати не могу

о процесу проналажења одлука и консензусу. Трећи део је предлог промене статута ССЦ. Последњи додаток садржи листу чланова који су чинили ову Комисију ССЦ (Heller – Rudolph 2004: 8).⁹

Овим документом означено је превазилажење кризе на релацији Православна Црква – ССЦ, чиме је направљен велики корак даље у екуменском дијалогу. Православна страна је реаговала и изнела све своје примедбе, које су потом обрађене и о којима се расправљало, да би на крају исте биле узете у обзир и уз образложења прослеђиване надлежним органима у ССЦ-у. Тиме су се православни могли посветити даљем ангажману у екуменском дијалогу.

3. Православни у Порто Алегреу

Након што је криза из 90-их коначно превазиђена, православна делегација се могла посветити припремању за учешће на деветој генералној скупштини ССЦ-а. Тако је у периоду од 10. до 17. јануара 2005. године на Родосу одржана Међуправославна припремна консултација пред генералну скупштину ССЦ-а у Порто Алегреу. На овом скупу, који је био састављен од представника православних и источних (дохалкидонских) цркава учествовало је нешто више од 50 заступника (архијереја, свештеника, лаика, младих теолога итд). Учесници скупа су на крају је објавили званични извештај свега постигнутог у току овог заседања (Basdekis 2006: 765–780). Констатовано је да, после неколико година које су означене као *неекуменске*, сада постоји нова енергија и нада у заједничку будућност. Посебно је значајан резултат рада Комисије за сарадњу, који представља прекретницу у ангажману православних у ССЦ.

Документ се састоји из преамбуле, у којој се, након благодарења Богу, констатује зашто је састанак одржан, а такође се упућују речи захвалности организаторима као и учесницима скупа (Basdekis 2006: 765–766). Главни део документа састоји се из четири дела: 1) први део носи наслов *Животи у једном променљивом свету*, а њему се говори о социјалним и другим изазовима са којима се Црква и хришћани у савременом свету сусрећу (Basdekis 2006: 766–768); 2) други део посвећен је централној теми предстојеће скупштине у Порто Алегреу, при чему се појединачно, у пра-

учествовати у заједничким богослужењима са представницима других цркава чланица ССЦ-а. Са друге стране, у заједничким молитвама су позвани да учествују. Тако да, иако је и код православних и код осталих хришћана постојала недоумица или страх шта у таквим случајевима чинити, овим је разрешена.

⁹ Представници СПЦ који су учествовали у раду Комисије били су архијереји бачки Иринеј и браничевски Игнатије.

вославном контексту, тумаче термини из наслова: *Бої, милосїи, їреображај и свети* (Basdekis 2006: 768–772); 3) трећи део документа односи се на рад посебне Комисије за сарадњу са православнима. У тексту се констатује да су проблеми, настали непосредно пред Осму скупштину ССЦ-а у Харареу 1998. године, заједничким напорима превазиђени што отвара бољу перспективу за даљи рад. Посебно су се у овом делу учесници скупа осврнули на еклисиолошка питања као и на проблем око консензуса у ССЦ-у, као најважнија решења заједничком раду Комисије и православне стране (Basdekis 2006: 773–778). 4) Последњим, четвртим делом се у молитвеној форми закључује овај документ (Basdekis 2006: 778–780).

Непосредно пред сам почетак скупштине у Порто Алегреу, Васељенски Патријарх Вартоломеј, упутио је једно писмо 2. фебруара 2006. године, које је било прочитано на почетку скупа (Basdekis 2006: 800–802). У овом писму Патријарх најпре изражава жаљење, јер није у могућности да и поред личне жеље учествује на овој скупштини, а затим констатује да је овај скуп заправо почетак једне нове ере у животу ССЦ-а и наставак дугог пута на којем сви заједно трагају за јединством. Посебно задовољство изражава констатацијом да се у периоду у протеклих седам година, од Харареа до Порто Алегреа, доста тога постигло. По први пут се у историји ССЦ-а расправљало о неким фундаменталним питањима која су постављена од стране православних, као што су теме молитва, еклисиологија, етичка и морална питања, као и питање чланства и нови предлози по питању доношења одлука и система гласања који су прихваћени. Затим се Патријарх Вартоломеј посебно осврнуо на улогу коју ССЦ има у превазилажењу насиља у свету као и многих подела, патње, сиромаштва, страха од ратова, неправде и повреде људских права и других социо-политичких питања са којима се хришћани широм света сусрећу. На крају, он упућује поздраве учесницима са молитвом да улога Светог Духа буде та која ће дати најважнији допринос током рада скупштине.¹⁰

На самом отварању скупштине, учесницима се обратио Архиепископ албански Анастасије. Он се у првом делу беседе осврнуо на централну тему скупштине, тумачећи посебно појмове *їрображај и блаїогаїи* (Wilkens 2007: 78–83). У другом делу беседе се дотакао актуелних социолошких питања, којима су се учесници скупштине бавили, а то су: *їроблем сиромашїва, мир у светиу и їревазилажење насиља* (Wilkens 2007: 83–84). Том приликом је Архиепископ Анастасије констатовао да се модерно друштво одрекло Христовог примера понизности и слу-

¹⁰ Писмо се завршава поздравом који је Апостол Павле упутио Коринћанима на крају Друге посланице: Благодат Господа Исуса Христа и љубав Бога Оца и заједница Светога Духа са свима вама (2. Кор. 12, 13).

жења и да стоји супротно том становишту, због чега је неопходно у свести пробудити осећај жртвене љубави, управо онакву какву је и Спаситељ имао (Wilkens 2007: 85–87).

Православна делегација у Порто Алегреу била је бројна. Велики број представника аутокефалних православних, а такође и источних (дохалкидонских) цркава узео је учешће на Деветој скупштини ССЦ-а. Што се тиче делегације Српске Православне Цркве, њу су на овом скупу представљали: архијереји браничевски Игнатије, аустралијско-новозеландски Иринеј и западноамерички Максим, протојереј Владан Перишић, Оливера Јовановић и Дејан Мачковић (Rivera-Pagán 2007: 391–422).¹¹

3.1. Ток рада скупштине

На скупштини ССЦ-а у Порто Алегреу учествовали су представници из 348 (тадашњих) цркава чланица (WCC2006.info). Официјелни програм предвиђао је пленарни рад скупштине и свако заседање имало је одређену тему. Приликом дискусија читани су различити реферати заступника хришћанских цркава из читавог света. Посебан акценат је, као што је речено, био на социјалним питањима, што се јасно уочава из званичног извештаја, али осим тога велика пажња учесника била је усмерена и на питање хришћанског јединства и перспективе тог пута, као и на многобројна друга теолошка питања.

Првог радног дана, 16. фебруара, тема је била: *Економска једнакост. Свећ је моћућ без сиромаштва* (WCC2006.info). Концепт ове седнице је био социолошког карактера, а инспирисан је све већом економском разликом између богатих и сиромашних. Посебна пажња, након краћег увода и осврта на тему из библијско-етичке и социјално-економске перспективе, посвећена је програму *Аџаје*¹² који је основан од стране Комисије ССЦ за правду, мир и стварање и обухватао је период од скупштине у Харареу до Порто Алегреа (Wilkens 2007: 218). На скупу је представљен документ који је резултат рада Комисије у периоду између осме и девете скупштине ССЦ, а који се бавио питањима економске глобализације (Rivera-Pagán 2007: 218–223). Овај документ садржи три дела: а) први део је увод, где се учесници могу упознати са темом, као и са неопходношћу решавања овог проблема; б) други део под насловом: *Аџаје – Позив на љубав и дело*. У овом делу учесници у форми молитве позивају све људе да покажу љубав на делу; в) последњи, трећи део састоји се из осам тачака, у којима се обраћа пажња на најважнија социјална питања друштва.

¹¹ Видети попис имена свих учесника скупа.

¹² Назив *Аџаје* је скраћеница од назива иницијативе на енглеском језику: *Alternative Globalization Addressing People and Earth*.

Следећег радног дана, 17. фебруара, говорило се о теми: *Хришћански идентитети и религијски плурализам* (WCC2006.info). Овде је било речи схватању религијског плурализма унутар цркава и његовим теолошким импликацијама. Затим посебна пажња посвећена је појму *хришћански идентитети*, његовом значењу и разумевању унутар различитих култура. Такође је констатовано да треба бити продубљена веза између саморазумевања и сведочења у различитим формама религијског плурализма.

Занимљива тема представљена је трећег дана заседања, 18. фебруара, а гласила је: *Млади људи превазилазе насиље*. Прва декада 21. века је *декада превазилажења насиља* у свету, такозвана *DOV-иницијатива*, основана од стране ССЦ.¹³ На седници су најпре су сабрани извештаји разних локалних, регионалних и националних DOV-организација о постигнутим резултатима, где је представљен документ: *Црква за мир и помирење*, који упознаје присутне о дотадашњем раду, да би се пажња усмерила на задатке и изазове који предстоје, а то је период друге половине декаде до 2010. године (Rivera-Pagán 2007: 235–238).

Овде је посебну пажњу привукло излагање које је имао Олара А. Отуну из Уганде о *сјасавану деце Божије од пошасици рата* (енг. *Saving the God's children from scourge of war*) (Rivera-Pagán 2007: 224–234). О. А. Отуну је био заменик генералног секретара Уједињених нација и специјални изасланик за спашавање деце у ратом захваћеним подручјима.

Четвртог дана заседања, 19. фебруара, учесници скупа имали су прилику да учествују у теми: *Латињска Америка – Пленум* (WCC2006.info). Ово заседање инспирисано је локалним контекстом и било је организовано од стране Латиноамеричког савета цркава (CLAI) као и бразилских цркава заједно са ССЦ. Овом темом желели су организатори да упознају учеснике са историјом, културом и духовношћу Латинске Америке, а такође и да се осврну на критичне моменте из локалне историје, од којих су најважније економске кризе и владавине војних режима. Осим тога, циљ овог излагања је био да се црквама чланицама ССЦ, покаже екуменски допринос цркава из латиноамеричког контекста и у тако тешким и компликованим социјалним условима кроз које су пролазили, а исто тако да се представе будући планови и задаци.

Петог дана рада скупштине, 20. фебруара, на реду је била екуменска тема: *Јединство Цркве – тежња ка заједничкој будућности* (WCC2006.info). Ово је централна тема свих скупштина ССЦ и на овом скупу јој је посвећена велика пажња. Подијум дискусија је била састављена од православних, католика и протестаната на којој се посебно

¹³ Скраћеница DOV је изведена од назива пројекта на енглеском језику: *Decade to Overcome Violence*.

бавили еклисиолошким објашњењима. Тежња Цркве ка јединству у вери, животу, сведочанству и делу била је линија којом су се кретали.

Последњег шестог дана официјелног програма, 21. фебруара, за тему заседања изабрана је централна тема скупа: *Боже, својом милошћу преобрази свет*. Овој теми се приступило из различитих аспеката: црквеног, теолошког, духовног итд. Осим званичног програма, од стране организатора било је припремљено неколико догађаја на којима су присутни имали могућност да дискутују о многобројним темама, а исто тако и да отварају нове дискусије, износе лична искуства и запажања итд. (WCC2006.info).

4. Закључак

Екуменски скуп у Порто Алегреу био је још један у низу генералних скупштина ССЦ, које се одржавају на сваких седам година (уколико то услови дозвољавају). Ипак, у многим аспектима, ова скупштина је била специфична и разликовала се од претходних. Са преко 4000 учесника до тада један од највећих екуменских скупова икада. Први пут скупштина се одржавала на јужноамеричком континенту, који је такође имао утицај на скупштинске теме. Велика пажња посвећена је социјалним и етичким питањима, што је последица животног контекста у којем се скуп одржавао. Хришћани и нехришћани, како они у који живе у Јужној Америци, тако и они широм света, сусрећу се са великим социјалним проблемима и насиљем, те су учесници скупа послали јаку поруку да сви заједно треба да учествују у превазилажењу ових проблема.

Осим ових питања, скупштина се бавила и теолошким проблемима, а једна од главних тема била је еклисиологија и питање хришћанског јединства. Посебан допринос раду скупштине дали су православни, који су се за овај скуп припремали неколико година раније, како кроз заједнички рад са Комисијом ССЦ-а за сарадњу, тако и организујући међуправославне скупове и консултације. Криза која је своју кулминацију доживела у другој половини 90-их година прошлог века, умало је променила ток историје екуменског дијалога. Захваљујући заједничким напорима, превазиђена је и ова препрека, а истовремено су отворене нове перспективе у дијалогу. Примедбе православне стране су прихваћене и усвојене су измене и допуне статута ССЦ-а, како би се дошло до што бољег и ефикаснијег решења у свим питањима о којима се на заседањима у будуће буде расправљало. Ова иницијатива поздрављена је од свих, што се најбоље огледа у ангажману који су православни узели у току рада скупштине. Тиме је отворена нова перспектива у екуменском дијалогу, што је унело нови импулс у живот и рад ССЦ.

Литература:

- Биговић, Р. (2010): *Православна теологија екуменизма*, Београд: Хришћански културни центар.
- Basdekis, A. (2006): *Orthodoxe Kirche und Ökumenische Bewegung. Dokumente – Erklärungen – Berichte 1900–2006*, Frankfurt am Main-Paderborn: Otto Lembeck / Bonifatius.
- Bremer, T. – Wernsmann, M. (ed.) (2014): *Ökumene – Überdacht. Reflexionen und Realitäten im Umbruch*, Freiburg – Basel – Wien: Herder.
- Ernesti, J. (2007): *Kleine Geschichte der Ökumene*, Freiburg – Basel – Wien: Herder.
- Ernesti, J. (2009): *Konfessionskunde kompakt. Die christlichen Kirchen in Geschichte und Gegenwart*, Freiburg – Basel – Wien: Herder.
- Friedrich, M. (2008): *Kirche. Ökumenische Studienhefte 14*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Frieling, R. (2006): *Im Glauben eins – in Kirchen getrennt?*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Heller, D. – Rudolph, B. (2004): *Die Orthodoxen im Ökumenischen Rat der Kirchen. Dokumente, Hintergründe, Kommentare und Visionen*, Frankfurt am Main: Otto Lembeck.
- Heller, D. (ed.) (2003): *Bekehrung und Identität. Ökumene als Spannung zwischen Fremden und Vertrautem*, Frankfurt am Main: Otto Lembeck.
- Hellqvist, E. (2011): *The Church and Its Boundaries. A Study of the Special Commission on Orthodox Participation in the World Council of Churches*, Helsinki: Luther – Agricola – Society.
- Koch, K. (1991): *Geläutete Ökumene. Was jetzt noch zu tun ist*, Freiburg – Basel – Wien: Herder.
- Müller-Römheld, W. (1991): *Im Zeichen des Heiligen Geistes: Bericht aus Canberra 1991*, Frankfurt am Main: Otto Lembeck.
- Rivera-Pagán, L. N. (2007): *God, in your Grace. Official Report of the Ninth Assembly of the World Council of Churches*, Geneva: World Council of Churches.
- Wilkens, K. (1999): *Gemeinsam auf dem Weg: offizieller Bericht der achten Vollversammlung des Ökumenischen Rates der Kirchen, Harare 1998*, Frankfurt am Main: Otto Lembeck.
- Wilkens, K. (2007): *In deiner Gnade, Gott, verwandle die Welt. Offizieller Bericht der Neunten Vollversammlung des Ökumenischen Rates der Kirchen Porto Alegre 2006*, Frankfurt am Main: Otto Lembeck.
- World Council of Churches (1998): *Assembly workbook: Harare 1998*, Geneva: World Council of Churches.
- World Council of Churches (2005): *Von Harare nach Porto Alegre 1998–2006. Ein illustrierter Bericht über das Leben des Ökumenischen Rates der Kirchen*, Geneva: World Council of Churches.

Online:

WCC2006.info, „Assembly day by bay”: IntRes: <http://wcc2006.info/en/programme/assembly-day-by-day.html> (посећено 10. јуна 2018. г.).

„What is the the World Council of Churches?”: IntRes: [www.oikoumene.org/en/about-us/about-us? set_language=en](http://www.oikoumene.org/en/about-us/about-us?set_language=en) (посећено 5. јуна 2018. г.).

Примљено: 13. 6. 2018.

Исправљено: 4. 3. 2019.

Одобрено: 16. 4. 2019.

THE NINTH ASSEMBLY OF THE WORLD COUNCIL OF CHURCHES – PORTO ALEGRE 2006

Radivoje Simić

Institute for Orthodox Theology

University Ludwig Maximilian – Munich

Germany

Summary: *The Ninth Assembly of the World Council of Churches, held in 2006 in the Brazilian city of Porto Alegre, was in many respects of great importance. After many years of not so fruitful ecumenical meetings, the World Council of Churches had become exactly what Georg Florovsky was warning about a few decades earlier: a kind of forum. Still, the orthodox Churches in co – operation with other Christian churches and communities found a way and contributed to finding a solution for resolving this problem, which was an activity that opened a new perspective in the ecumenical movement at the very beginning of the 21st century. This paper shows the work of the 9th Assembly of the World Council of Churches, which met in Porto Alegre with a special regard for the engagement of the Orthodox Churches in the period shortly before and during that assembly.*

Key words: *World Council of Churches, Porto Alegre, ecumenical movement.*